

Ds. Arjan van Groos (1962 - 2014)
Tekst: Lucas 22, 47 - 48
Ochtenddienst / middagdienst

Broeders en zusters,

1. **Votum**
2. **Zegengroet**
3. **Zingen : Psalm 92 : 1 en 2**
4. **Lezing van de wet**
5. **Zingen : Psalm 130 : 2 en 4**
6. **Gebed voor vergeving van de zonden en vernieuwing door de Heilige Geest**
7. **Schriftlezing : Lucas 6 : 12 – 16 en Openbaring 4 : 1 - 11**
8. **Zingen : Lied 457 : 2 en 4**
9. **Tekst : Lucas 22 : 47 - 48**
10. **Zingen : Psalm 22 : 6 en 7**
11. **Schriftlezing : Mattheüs 27 : 15 – 26**
12. **Zingen : Lied 183 : 2 en 3**
13. **Dankzegging en voorbede**
14. **Collecten**
15. **Slotzang : Gezang 90 : 1 en 2**

Middagdienst

- 1. Votum**
- 2. Zegengroet**
- 3. Zingen : Psalm 92 : 1 en 2**
- 4. Gebed voor zegen over de opening van Gods Woord**
- 5. Schriftlezing : Lucas 6 : 12 – 16 en Openbaring 4 : 1 – 11**
- 6. Zingen : Lied 457 : 2 en 4**
- 7. Tekst : Lucas 22 : 47 – 48**
- 8. Zingen : Psalm 22 : 6 en 7**
- 9. Geloofsbelijdenis**
- 10. Zingen : Lied 183 : 2 en 3**
- 11. Dankzegging en voorbede**
- 12. Collecten**
- 13. Slotzang : Gezang 90 : 1 en 2**

Geliefde gemeente van onze Here Jezus Christus, broeders en zusters, groot en klein,

Mensen in de kerk kunnen je soms teleurstellen. Soms heel diep. Dat raakt je niet alleen persoonlijk. Waarbij je je als mens verraden voelt, maar dat raakt ook de kerk. De kerk waar je je mee verbonden voelt. Waar je bij betrokken. Waar je je voor inzet. Waar je voor bidt. Je voelt pijn, omdat het werk dat jij en andere mensen gedaan hebt en doet wordt afgebroken. En als het om een publieke en ernstige zonde gaat, dan doet het ook pijn omdat de wereld weer de kans schoon ziet om de kerk belachelijk te maken. Om de kerk af te schilderen als een stelletje hypocriete mensen, die wel doen alsof ze heel braaf zijn, maar die ondertussen de kat in het donker knijpen.

Zo is het verraad van de Here Christus door Judas veel meer dan een persoonlijk drama. Veel meer dan het verraad van een vriend. Het gaat hier ook over de kerk. Het kerkvergaderend werk van Gods Zoon krijgt hier een knauw. Het is trouwens de vraag of je zo mogen spreken over het verraad door een vriend.

Want is dat nu de meest voor de hand liggende typering van de verhouding van de Here Jezus met de twaalf? Vrienden. Zo'n woord veronderstelt gelijkheid en gelijkwaardigheid. Maar de relatie van de Here Christus is juist een relatie van ongelijkwaardigheid. En dat hebben de apostelen aan altijd zo ervaren. Hij was hun meester. Hij was hun rabbi. Hij deed dingen die zij niet konden. Hij deed wonderen. Hij kon het water en de wind tot rust brengen met een enkel woord. Hij kon met vijf broden en twee vissen een menigte van vijfduizend mensen te eten geven. En wel zo dat er nog manden vol eten overbleven, nadat iedereen verzadigd was. Hij kon boze geesten uitdrijven en wegsturen. En de boze geesten luisterden naar Hem. Hij kon blinden weer laten zien. Hij kon verlamden weer laten lopen. Hij kon zelfs overleden mensen opwekken uit de dood. Hij sprak met gezag en Hij had gezag. Hij was de Meester. Zij waren zijn leerlingen. Misschien wel de eersten onder de leerlingen, maar absoluut minder en ongelijkwaardig aan de Here. En wie er de evangeliën op na leest, die hoort dat ook terug in de woorden van de twaalf. Als de leerlingen die we als Emmaüsgangers kennen terugkeren naar Jeruzalem om de andere discipelen het blijde nieuws te vertellen van de opstanding van de Heer, dan zeggen ze: 'De Heer is werkelijk uit de dood opgewekt!' (Luc 24:34). Trouwens zelfs de wetgeleerden spraken de Here Jezus aan als 'meester' of 'rabbi'. Als het woord 'vriend' of 'vrienden' wordt gebruikt, en dat gebeurt niet vaak, dan is het de He-

re zelf die zo de apostelen aanspreekt. Een voorbeeld daarvan vinden we in Johannes 15:15. Daar zegt de Here Christus: 'Ik noem jullie geen slaven meer, want een slaaf weet niet wat zijn meester doet; vrienden noem Ik jullie, omdat Ik alles wat Ik van de Vader heb gehoord, aan jullie bekendgemaakt heb. Jullie hebben niet mij uitgekozen, maar Ik jullie en Ik heb jullie opgedragen om op weg te gaan en vrucht te dragen, blijvende vrucht.' Maar ook al noemt de Here Christus hier de leerlingen zijn vrienden, tegelijk blijkt uit zijn woorden ook dat er een wezenlijk onderscheid is. Hij heeft hen uitgekozen en niet andersom. Hij heeft ze geroepen en ze hebben Hem gehoorzaamd. En Hij stuurt ze uit om de wereld in te gaan om daar vrucht te dragen. Christus is de Heer, de Meester. Hij heeft het voor het zeggen. Zij moeten gehoorzamen.

De kus van Judas is dus niet de kus van een vriend die zijn vriend verraadt. Het kus de kus van een leerling die zijn goede Meester verraadt. Een Meester die hem heeft opgenomen in de kring van zijn naaste leerlingen. Een Meester die hem vertrouwen had gegeven in het beheer van hun gelden. Een leerling die had mogen delen in de geheimen van Jezus Christus. Geheimen die Jezus voor anderen verborgen had gehouden. Een leerling die ooggetuige was geweest van zoveel wonderen. Die had gezien hoe wind en zee Hem gehoorzaamden. Hoe boze geesten angst voor Jezus hadden. Die wist dat Jezus de beloofde Messias was. Die wist dat Jezus zichzelf presenteerde als de Zoon van God. En die desondanks het in zijn hoofd haalde en het over zijn hart verkreeg om zijn Meester te verraden voor het bedrag van dertig zilverlingen. Dertig zilverlingen is een aanzienlijk bedrag, maar ook geen groot kapitaal.

De gebeurtenissen schakelen zich in die nacht snel aaneen. In het gedeelte dat aan onze tekst vooraf gaat, wordt beschreven hoe het hart van de Heer in grote onrust is. En wie kan dat niet begrijpen. Hoewel ik beseft dat de vergelijking niet echt recht doet aan wat de Here op dat moment aan angst en onrust heeft meegemaakt, zou je het toch enigszins kunnen vergelijken, met iemand die zichzelf voorbereidt op een grote en gevaarlijke operatie in het ziekenhuis. Een hartoperatie of hersenoperatie waarvan de uitkomst zeer onzeker is. Als het dan de dag voor de opname is, dan kan de angst je plotseling overvallen. Hoe zal het gaan? Wordt ik weer wakker? Hoe zal het met de pijn zijn? En als ik zou sterven, hoe zou dat zijn? Gelukkig hebben wij dan meestal wel mensen om ons heen die ons daarbij helpen. Die ons wijzen op de deskundigheid van de artsen. De kwaliteiten van de anesthesisten. De mogelijkheden van de pijnbestrijding. De zorg van het

verpleegsters en verplegers. Maar de Here Christus had op dat moment geen mensen die Hem konden bijstaan. Zijn naaste leerlingen wilden niet weten wat er met hun Heer ging gebeuren. Bovendien. Hoe hadden ze de Heer kunnen troosten. In de komende uren zou alles erop gericht zijn om zijn pijn en zijn lijden juist te vergroten. Geen pijnstillers of verdovende middelen. Geen mensen die Hem bemoedigend zouden toespreken. Nee, haat, nijd en spot zou zijn deel worden. De slagen van de gesel zouden op zijn rug neerkomen en zijn huid kapot trekken. Zijn waardigheid zou Hem worden ontnomen, door Hem naakt aan het kruis op te hangen tussen hemel en aarde. De spijkers zouden door zijn handen geslagen worden. De doodstrijd zou het kruis zou Hem uitputten. En de uitkomst stond al vast. Sterven zou Hij. Zonder bemoediging van vrienden. Ja, zelfs zonder de troost van zijn Vader in de hemel. En Christus wist dat dit allemaal zou komen en Hij had zijn Vader gevraagd of het misschien mogelijk was dat deze beker van Hem zou mogen worden weggenomen. Maar toen Hem duidelijk was, dat dat niet kon, heeft Hij in gehoorzaamheid zich bereid verklaard deze beker uit te drinken. Tot op de bittere bodem.

Als Hij dan is teruggekeerd tot de elf discipelen die maar niet in staat waren met hun Heer te waken en te bidden en Hij nog met hen praat, dan komt daar opeens een horde mensen aan. Een horde mensen die wordt aangevoerd door een goede bekende. Iemand met wie ze de afgelopen jaren intensief zijn opgetrokken: Judas Iskariot. Judas was in het gezelschap van dienaren van de hogepriester en de Farizeeën en er was ook een groep Romeinse soldaten bij hem. Ze waren gewapend en ze droegen fakkels en lantaarns.

Deze gevangenneming was goed voorbereid door de Joden. De Joden waren steeds erg bang geweest voor de reactie van het volk. Onder het volk waren veel mensen die Jezus een warm hart toedroegen. Als ze zouden proberen Jezus overdag gevangen te nemen, dan was het zeer onzeker hoe het volk daarop zou reageren. Als dat zou leiden tot vechtpartijen en opstootjes, dan zouden de Joodse leiders veel kritiek krijgen van de Romeinse machthebbers. Daarom was besloten om Jezus 's avonds gevangen te nemen. Als Hij alleen zou zijn of in het kleine gezelschap van zijn meest vertrouwde leerlingen. Dat de angst voor verzet terecht was, blijkt wel uit de reactie van Petrus die zijn zwaard trekt.

Om er geen misverstand over te laten bestaan wie gevangen genomen moest worden, heeft Judas afgesproken met de Joodse slaven en dienaren en de Romeinse soldaten, dat hij de man zal kussen om wie het gaat. Het gaat hier om Romeinse soldaten en huisdienaren van de Joodse leiders. De kans is best groot dat deze niet goed wisten hoe Jezus eruit zag. Bovendien was het ook nog eens avond. Dus daaruit is goed te verklaren dat Judas deze afspraak had gemaakt. Waar je uit de vertelling van Lucas het idee zou kunnen krijgen dat Judas wel van plan is geweest om Jezus te kussen, maar daar uiteindelijk geen kans voor heeft gehad, omdat de Here voor die tijd het woord nam. Daar weten we uit Marcus dat Judas de Here daadwerkelijk heeft gekust. Wij vinden dat misschien een beetje vreemd, jongens en meisjes, dat een volwassen man een andere man kust, maar voor de Joden was dat niet vreemd. Daar gebeurde dat veel vaker. Een kus van vriendschap. Of een kus van respect, zoals je misschien je papa en mama een kus geeft voor je naar bed gaat. Of zoals we dat misschien wel eens op de televisie gezien hebben, dat iemand de ring van de paus kust. Uit liefde en onderwerping tegelijk. Maar voor de Heer Christus was het op zich niet vreemd dat Judas Hem kuste. Maar de Heer weet ook dat dit geen gewone kus van begroeting was. Maar een kus van verraad.

Want de Here zegt: 'Judas, lever je de Mensenzoon uit met een kus?' 'Lever je de Mensenzoon uit met een kus?' Dat zijn opvallende woorden. Want waarom zegt de Here hier niet gewoon: 'Lever jij Mij uit met een kus?'. Waarom die titel: mensenzoon? En bovendien. Wat wil de Heer met die titel zeggen. Want hiermee is wel iets bijzonders aan de hand. Wat bijvoorbeeld opvallend is, is dat deze titel nooit door anderen in de mond genomen wordt. Alleen de Here Christus noemt zichzelf zo. Letterlijk staat er ook niet: Mensenzoon en ook niet Zoon des mensen, zoals het in de vorige Bijbelvertaling vertaald is. Er staat: de Zoon van de mens. Had er 'een zoon van mensen' gestaan, dat had de Heer hiermee niet meer willen zeggen dan dat Hij een mens is. Wie de Bijbelplaatsen naast elkaar legt waar Christus deze titel gebruikt, die ziet dat de Heer deze naam vaak gebruikt als mensen Hem verwerpen. Als mensen doen alsof Hij maar een gewoon mens. Gewoon de zoon van Jozef en Maria uit Nazareth in Galilea en niet meer dan dat. Maar Hij is niet maar een mensenzoon, maar de Zoon van de mens. Ja, Hij is wel mens. En Hij is een zoon van een mens. Maar toch is Hij veel meer. Hij is dé Zoon. Hij is niet maar nageslacht. Hij is hét nageslacht. En niet van een mens, maar van dé mens. Van de mens van wie de naam ook 'mens' was: Adam. Want het Hebreeuwse

woord voor mens is 'adam'. En in de taal die de Here Jezus sprak, namelijk het Ara-mees klonk die naam nog net zo. Hij is de Zoon van Adam. Hij is de beloofde Verlos-ser. Hij is de Redder van Israël. De Redder van de wereld. Maar velen zien dat niet. Die zien maar een mensenzoon. Een mens met veel pretenties. Een mens net als zij. Zo za-gen de Joden Hem. En zo gaat Judas met Hem om. Wat zou hij zich druk maken over die Jezus. Zijn hart worstelt niet met zonde. Zijn hart zoekt geen vrede met God. Zijn hart zoekt het geluk in geld en goed. Daar verwacht hij het van. En Jezus is blijkbaar niet van plan om die behoefte te vervullen. Hij sprak wel van een koninkrijk, maar het was hem inmiddels wel duidelijk dat daar niet veel van terecht zou komen. Dat hij zou kunnen genieten van een leven van luxe in een koninklijk paleis. Dus hij had niets meer aan die Jezus als het ging over de vervulling van zijn geluk. Hij kon die Jezus dan maar beter verkopen. Dertig zilverlingen is toch een aardig bedrag. Jezus maakt hem duidelijk dat Hij maar niet een gewoon mens is. Hij is de Zoon van de mens. De lang beloofde Verlosser.

Zo wordt Christus verraden en uitgeleverd door Judas. Een man uit de kring van zijn belangrijkste discipelen. Een man door hemzelf uitgekozen. Hier is dus niet alleen sprake van een persoonlijk verraad van een Meester door zijn leerling. Daarmee is niet het hele lijden van de Here in deze kus onder woorden gebracht. Nee, hier wordt ook vraagtekens gezet bij het werk van de Here Christus. Zijn Middelaarswerk. Hij kan deze door Hemzelf uitgekozen leerling dus niet redden. Twaalf had Hij er in het bijzonder uitgekozen. Dat is geen toeval geweest. De kerk van het Oude Testament bestond uit twaalf stammen. Zo moest het ook zijn met de kerk uit de nieuwe bedeling. Maar nog voordat de hoeksteen van deze kerk definitief op zijn plaats ligt, is het fundament van de twaalf apostelen al aangetast. We hebben in Openbaring 4 gelezen over 24 oudsten. Dit zijn de twaalf zonen van Jakob en de twaalf apostelen. En het nieuwe Jeruzalem dat uit de hemel neerdaalt en in Openbaring 21 wordt beschreven kent twaalf fundamente met daarop de twaalf namen van de twaalf apostelen van het Lam.

De Here Jezus Christus ontvangt in de kus van Judas de bevestiging dat zijn kerkverga-derend werk is aangetast door de zonde en het ongeloof van de mens. Niet alleen van ongeloof van mensen veraf, maar zelfs door ongeloof van mensen die Hij zelf heeft uit-gekozen. Ook dit vergroot het lijden van de Here. Hij kan zichzelf niet troosten met de gedachte dat Hij misschien nu wel gebroken zal worden, maar dat zijn werk fier en

krachtig overeind staat. De fundamenten onder zijn kerk zijn aangetast. Ja, één is zelfs totaal onbruikbaar gebleken. Waar zal Christus troost vinden in dit uur van grote benauwdheid. Alles breekt af. Nergens vindt Hij steun of troost. Judas verraad Hem met een kus en levert Hem uit om gedood te worden. De rest van de leerlingen zullen straks uiteen vluchten. Petrus zal Hem driemaal verloochenen. En de duivel roept Hem toe: “Hé het gaat wel goed hè, met die kerk van jou. En met reddingsplan. En met je grote woorden en je hoge pretenties. Kijk nu eens naar jezelf. Kijk nu eens naar je kerk. Wat een troosteloze bende en zielige zwakheid.” En zo werd het geloof van de Here op de proef gesteld en zijn lijden verzaard.

Voor Jezus Christus was er geen troost in de kerk van het Oude Testament. Die kerk riep om zijn dood, ja zijn kruisiging. Met de leiders van die kerk voorop. Het volk van Gods verbond verwierp de Heer en de grondslag van het verbond. Maar ook de nieuwe kerk bood aan Jezus Christus geen troost. En zo kan het vandaag ook gebeuren dat wij lijden aan de kerk. Bijvoorbeeld omdat de kerk meer en meer verdeeld raakt. Omdat we het gevoel hebben dat we niet meer dezelfde taal spreken met elkaar. Omdat argumenten over en weer niet over komen. Of we lijden om wat broeders en zusters ons hebben aangedaan. Maar toch zullen we dan niet moeten wanhopen, maar moeten vasthouden aan de troost dat de Zoon van de Mens. De al zo lang geleden beloofde Messias die de slang de kop zou vermorzelen, de slang de kop vermorzeld heeft en door zijn bitter lijden de overwinning heeft behaald. Hij heeft bitter geleden. Hij is gestorven. En Hij heeft het volbracht. De hoeksteen van de kerk ligt vast. Het fundament van de kerk ligt vast in de twaalf apostelen. En als wij als kerk op dat fundament verder bouwen dan ligt onze toekomst als kerk vast. En eren we de Heer van die kerk in zijn lijden, sterven en opstanding.

Amen